

PIKKULINNUT JA NIIDEN
TUOTTAMA HYÖTY.

LENTOKIRJANEN.

TOIMITTAJAT

V. LINDMAN ja CONTANCE ULLNER.

HELSINKI 1904.
HUFVUSTADSBLADETIN UUSI KIRJAPAINO.

Taru kertoo että eräässä ikivanhassa kirkossa kaukana maalla oli vanha ruostunut kello. Puhuttiin että tämä kello alkaisi itsestään soimaan, kun kirkon säästöpyssyyn pantaisiin kaikkein suurimmanarvoinen raha. Kertyneet rahat jaettiin aina joulun aikaan paikkakunnan höyhimmille ihmisille.

Vuosi vuoden perään oli kulunut. Säästöpyssyyn oli laskettu monta hopea- ja kultarahaa. Moni rikas mies ja nainen oli sinne pannut tuhansia markkoja. Miehet olivat käyneet vieraisissa maissa, tuoneet kotiin saalista, tavaraa ja kalleuksia, ottaneet osaa taisteluihin, saaneet osakseen kunniaa, kuuluisuutta ja rahaa, ja panneet suurimman osan kootuista aarteistaan kirkon säästöpyssyyn. Mutta kaikki turhaan. Vanha kello ei vain soinut.

Kaukaisessa pienessä mökissä asui köyhä poika. Hänkin oli kuullut tarinan kirkonkellosta, ja yötä päivää mietiskeli hän miten saada sen soimaan. Tätä varten oli hän utterasti poiminut ja myynyt marjoja pitkin kesää ja uskollisesti tallettanut ansaitsemansa hopearahan, viedäkseen sen kirkon säästöpyssyyn.

Isä ja siskot tekivät hänestä pilaa. Heidän mielestään oli turhaa koettaa. Olihan niin moni kuuluisa mies ja kunnioitettu nainen pannut kosolta kultarahoja säästöpyssyyn. Mitä merkitsisi köyhän pojan pienoinen hopearaha näiden rinnalla.

Mutta poika pysyi uskollisesti päätöksessään. Sitte eräänä sunnuntai-aamuna, paljo varemmin kuin aurinko nousi, lähti hän hiipien kotoa ja kulki tuon pitkän matkan kirkolle. Kävellessään kuuli hän surkeata piipotusta tienviereisestä viidakosta. Hän meni sinne katsomaan ja tapasi kipeän rastaan. Linnun toinen jalka näytti olevan poikki ja toinen siipi riippui voimattomana. Mitä hän nyt tekisi! Hän nosti linnun hellästi käteensä ja peitti sen suojelevasti kuluneen nuttunsa alle. Lintu valitteli haikeasti. Poika poikkesi tien varrella olevaan myymälään pyytämään apua. Kauppias, joka oli älykäs mies, satoi rastaan katkenneen jalan ja antoi parantavaa voidetta kipeään siipeen; mutta hän otti myöskin maksun vaimonväöstään. Pojan täytyi antaa osan rahastaan ja sai täten takaisin vielä pienemmän hopearahahan kuin entinen rahansa oli. Hän pisti sen taskuunsa, kätki linnun nuttunsa alle ja läksi kävelemään edelleen.

Maantiellä kulki joukottain pyhäpukuisia miehiä, vaimoja ja lapsia. Ne kiirehtivät hänen ohitsensa, menen kirkkoon.

Poikaa alkoi alakuloisuus painaa. Mielestään hän ei voinut mennä kirkkoon, hänellä kuin oli kipeä lintu risaisen nuttunsa alla ja hänen kenkensäkin olivat rikkinäiset, niin että varpaat pistivät esiin. Kenties voisi hän pyytää jonkun panemaan hänen rahansa säästöpyssyyn — ja hän katseli etsien ympärillensä.

Tuolla tuli vanhanpuoleinen hyvänluontoiselta näyttävä eukko. Poika meni hänen luoksensa ja kysyi, olisiko vaimo hyvä ja ottaisi pannakseen hänen rahansa säästöpyssyyn. Sen hän kyllä tekisi, ja poika antoi hänelle rahan. Itse istui hän ojan partaalle läheisyyteen, hoidellen kipeätä lintua.

Ei aikaakaan niin helähti ilmassa kirkas, vieno ääni, ja sitte yhä uusia. Auringon säteet tunkivat läpi aamusumun, puhdas, ihana päivä valkeni, ja nyt alkoi tempelin vanha kello itsestään soimaan. Ihmiset kuuntelivat hartaan hiljaisina ja ijäkäs pappi otti selvän siitä, kenen raha oli saanut kellon soimaan, kuka oli saanut aikaan ihmeen, jota hänen seurakuntansa niin pitkät ajat oli turhaan odottanut.

Ja kaikki saivat tietää, että kirkonkello alkoi soida juuri silloin kuin köyhän pojan raha putosi säästöpyssyyn, tuo pieni

hopearaha, jota hän tuskin oli uskaltanut antaa sinne pantavaksi sentähden, että oli rikkonut sen puolta pienemmäksi ostaessaan lääkkeitä kipeälle linnulle.

Ojan partaalla istuva poika, joka iloitsi kuullessaan kirkonkellon äänet ja nähdessään linnu hetki hetkeltä toipuvan, ei tiennyt tästä mitään.

Ja me ihmiset, kun me joskus iloitsemme kuunnellessamme pikkulintusten laulua, emme usein tiedä kuinka suuri vaikutus linnuilla on meidän omaisuuteemme ja hyvinvointiimme.

Hävitä linnut, niin saat nähdä että koko luonto tuhoutuu niittymatojen ja muiden kasvullisuudelle vahingollisten hyönteisten kautta. Pieni lintu saattaa päivässä hävittää painonsa verran meidän maanviljelystämme vahingoittavia hyönteisiä. Saatamme näin ollen sanoa, että linnut muodostavat välttämättömän renkaan luomakunnan yhteisessä sarjassa.

Ja mitä pyytävät meiltä nämä linnut, jotka tekevät meille näin arvaamatonta hyötyä ja sitäpaitsi vielä laulullaan meitä huvittavat? Ne pyytävät ettemme niitä hätyyttelisi, ettemme häiritsisi niitä pesimisaikana, emmekä kaataisi kaikkia puita ja pensaita missä ne pesivät ja asustavat. Ne ovat kiitollisia jokaisesta niille asettamastamme pesimispöntöstä, jokaisesta murusta ja jyväsestä, joka heitetään täällä talvehtiville linnuille, joiden silloin on vaikea löytää ravintoa. Ja ennen kaikkea ne varmaankin pyytävät saada elää rauhassa, ettei niitä peloteltaisi eikä vainottaisi.

Kuinka me yleensä kohtelemme lintusia? Usein oikullisesti; useammin sydämettömästi. Kohtelumme riippuu enimmäiten mielialastamme tahi tiedostamme miten hyödyllisiä ne meille ovat. Jos luulemme jonkun lintulajin tavalla tai toisella vahingolliseksi, koetamme me sitä vainota ja hävittää, ottamatta lähempää selkoa asiasta. *Omanvoitonpyynti* on siis se tunne, joka tekojamme tässä ohjaa. Mutta se saattaa myöskin viedä *harhaan*, sillä vaikeampi, kuin yleensä luullaan, on langettaa varmaa tuomiota siitä, onko joku lintulaji hyödyllinen vai vahingollinenko. Jos meidän ohjeemme tässä asiassa olisi sama kuin jaloluontoisten tuomarien: „Ennemmin vapauttaa kuin langettaa!“, niin varmaankin sillä paljo voitettaisiin.

Kato kohtaa meidän peltojamme, niittyjämme ja tarhojamme, jos me vainoomme ja hävitämme pikkulintuja. Ihmiset ja karja saavat nähdä nälkää ja puutetta. Suojelkaamme ja varjelkaamme sentähden niitä kaikella tavoin ja osoittakaamme siten niille kiitollisuuttamme siitä hyödystä ja huvista, minkä ne meille tuottavat. Jos kerran opimme niitä ymmärtämään, niin me myöskin alamme niitä rakastaa ja halulla uhraamme jotakin omasta mukavuudestamme niiden hyväksi. Ei sillä ole sanottu että me, kuten poika tarussa, saamme palkkioksi kuulla vaienneen vanhan kirkonkellon alkavan soimaan itsestään. Mutta jotain samallaista saamme sentäänkin kokea. Me etenemme kehityksessä, kenties itse sitä huomaamatta, sillä lintuja suojelemalla vaikutamme me puolestamme tasapainon pysyttämiseksi luomakunnassa.

*

Tämän alkupuheen jälkeen käymme nyt käsittelemään yksityisiä puolia siinä asiassa, joka on aiheena tämän lentokirjajasen ilmestymiselle.

Jokainen luultavasti tietää, mitä vahinkoja, kuten sanottu, hyönteiset ja näiden toukat saavat aikaan pelloilla ja niittymailla, metsissä ja puutarhoissa. Paitsi niitä pienehköjä hävityksiä, joita tulee näkyviin vuosittain melkein kaikkialla, ja jotka nekin anastavat maanviljelijältä ja puutarhurilta joltisenkin osan heidän niukoista tuloistaan, sattuu sellaisia vaurioita joskus niinkin suurissa muodoissa, että kokonaisia maapaikkoja joutuu niiden uhriksi ja näyttävät tällöin maat siltä, kuin olisi hallan aave käynyt hengehtimässä näille vielä äsken kauniina kukoistaville, lupaaville maille.

Meidänkin maatamme on useammin kuin kerran kohdannut tällainen hävitys, ja kärsitty vahinko on silloin saatu laskea miljoonissa markoissa; mainitsemme esimerkiksi vuoden 1897, josta sanomalehdistö silloin antoi synkkiä kuvauksia.

Kuinka voisimme tätä estää? Tämä kysymys on kansallistaloudellisessa suhteessa niin suuriarvoinen, että kaikki siihen annetut vastaukset, jotka annetaan siinä vakaumuksessa, että ne enemmän tai vähemmän edistävät asian onnellista ratkaisua, ovat vastaanotettavat kiitollisuudella ei ainoastaan niiden puolelta, joihin hyönteisten aikaansaama vaurio etu-

äässä kohdistuu, vaan on myöskin maan muitten asujanten ähän yhdyttävä, sillä hävitystyöt tällaiset koskevat tavalla tai toisella enemmän tai vähemmän jok'ainoata.

Tämän pienen kirjasen tarkoitus on antaa *yksi* sellainen vastaus, se ninittäin, että:

taistelussa hyönteisten hävitysretkiä vastaan ovat hyönteisiä syövät pikkulinnut meidän paraat liittolaisemme.

Ja luonnollisesti asianlaita näin täytyy ollakin, kun tiedämme että jokainen tällainen lintu elääkseen tarvitsee koota suurehkon määrän hyönteisiä. Mainitsemme pari valaisevaa esimerkkiä, otetut täysin luotettavista lähteistä:

Pääskyperi on liikkeessä keskimäärin 16 tuntia vuorokauden 24:stä, ja pääskynen viepi tavallisesti n. 20 kertaa tunnissa ruokaa pojilleen. Täten vie pääskyperi joka vuorokausi pojilleen ravintoa $2 \times 16 \times 20 = 640$ kertaa. Kun ne joka kerta ottavat kiinni 10—12 hyönteistä, tekee tämä vuorokautta kohti vähintään 6,400. Kun vielä laskemme lisäksi ne, mitkä vanhemmat itse syövät — eikä niitä kaiketi voine arvata 600:aa vähemmäksi — tarvitsee yksi ainoa pääskyperhe vuorokaudessa 7,000 hyönteistä, kuukaudessa siis 210,000, ja koko kesänä 576,000.

Yksi tiaisperhe syö n. 85,000 toukkaa niinä 20 päivänä, mikä siltä menee poikien kasvattamiseen. Tiaiset muivat kaksi kertaa kesässä, ja tiaisperheen elatukseen yhtenä kesänä on laskettu menevän n. 4,400,000 hyönteistä ja toukkaa.

Samallaisia esimerkkejä voisi esittää joukottain; mutta pidämme näitä kahta jo kylliksi valaisevina toteennäyttämään, kuinka suunnattoman suuri hyöty mellä on pienistä siivellisistä ystävistämme metsissä ja ahoilla taistelussamme vahinkohyönteisiä vastaan. Mikä on lähin seuraus tästä? Tietysti se, että meidän on kaikilla käytettävinämmme olevilla keinoilla koettaminen käyttää hyväksemme tätä hyötyä, toisin sanoen: että meidän on kaikilla tavoin koetettava vetää luoksemme pikkulintuja. *Pikkulintujen suojelukseen on sentähden koko kansamme vakavasti ryhtyminen*, ellemme tahdo, että vahinkohyönteiset yhä uudelleen meitä rasittavat. Ja tätä suoje-

lusta on etupäässä harjoitettava siten, että koetamme vetää maahamme pikkulintuja, niiden pesimistä edistämällä.

Mikä on syynä siihen, että pikkulintujen lukumäärä meidänkin maassamme vuosi vuodelta vähenee? Varmaankin se, että niillä on puute soveliaista pesimispaikoista. „Sillä“, niinkuin eräs meidän etevimmistä eläintenystävistämme tässä asiassa on sanonut, „samassa suhteessa kuin viljelys, kultuuri kehittyi, riistetään linnuilta niiden luonnolliset pesimiseen tarpeelliset paikat. Viljelysmaita raivataan, metsät haaskataan ja pensaat poistetaan, rämeet kuivataan j. n. e. Laajoja aloja tehdään täten vuosittain linnuille mahdottomiksi asustaa. Olosuhteiden näin ollessa on ihmisen ruvettava niitä auttamaan antamalla niille takaisin edut, jotka ne viljelyksen ja kulttuurin kautta ovat menettäneet.“ Pesimispuistojen perustaminen olisi ylläsanotun johdosta meilläkin tarpeen, niinkuin monessa paikoin ulkomailla jo onkin tehty. Varsinkin tulisi maanomistajain varoa, etteivät antaisi kaataa vanhoja onttoja puita, sillä ne ovat erinomaisen hyviä lintujen pesimispaikkoja.

Mutta tuottaakseen tyydyttävän tuloksen, on lintujensuojeluksessa varsinkin paikkakunnilla sellaisilla, missä on tarvis antaa suojaa koko talveksi tänne jääville linnuille, meneteltävä siten, että huolehditaan, paitsi pesimispaikoista, myöskin niiden luonnollisesta talviroasta, milloin esim. pyryilmat, huurre tahi jää peittää halkeamat ja liitokset puiden kaarnassa ja kun kinokset peittävät maan. Lintupöydät ja muut sellaiset laitteet ovat kyllä nekin hyvät olemassa, mutta ne eivät ole tarkoitustaan täysin vastaavia sentähden, etteivät aremmat linnut uskalla niitä hyväkseen käyttää, ja että niihin sääsuhteet vaikuttavat häiritsevästi. Tarkoitettun päämäärän saavuttamiseksi löytyy eräs toinen tapa, jota muuan saksalainen lintusuojeluksen ystävä monta vuotta on menestyksellä noudattanut. Tätä keinoa suosittelemme meilläkin käytäntöön otettavaksi.

Leivänmuruja, keitettyä tai paistettua jauhennettua lihaa, muserrettuja hampunsiemeniä, kauruja y. m. sellaista sekoitetaan hyvin yhteen ja koko sekoitus kaadetaan kiehuvaan lampaan rasvaan, jota sitte hiljaa kiehutetaan yhtenäen hämentäen. Tätä seosta valellaan vetelänä (siis lämpimänä) suipolla kauhalla kaatuneitten havupuitten oksille sekä pensaille,

alkaen latvapuolesta, niin että seos voi valua neulasia myöten oksille ja hyytyessään tarttua niille. Tämä korvaa linnuille kaiken sen, mitä luonto niiltä talvella kieltää.

Hyvä tapa on niinkään ylläsanotun lisäksi linnuille jyvien, murusien y. m. ripotteleminen talvella.

Pikkulintujen suojelusta voipi harjoittaa vielä monella uuulla tavalla, etupäässä sillä, että opetamme lapsille, etteivät he retkeilyillään luonnon helmassa saa ryöstää lintujen munia eikä poikasia, ja että yleensä istutamme nuoriin tietoisuuden siitä, että heidän velvollisuutensa vaatii heitä aina varjelemaan pikkulintuja, että pesimispönttöjä *) runsaasti ripustetaan

*) Pesimispöntöt voivat olla erilaatuisia, niinkuin vieressä olevista kuvista näkyy. Paraita ovat kuitenkin ne mitkä valmistetaan mahdollisimmin senmuotoisia kuin luonto meille osoittaa, toisin sanoen samallaisia kuin puunkyljessä löytyvät kolot, joihin lintujen on tapana pesiä. Näiksi sopii käyttää koverrettuja puunrunkoja ja -oksia. Puut sahataan 30—22 cm pituisiksi kappaleiksi, edelliset kottaraisia varten, jälkimäiset pienemmille linnulle. — Pönttöjen valmistamisesta y. m. neuvomme käytettävänämmä olevien lähteiden mukaan seuraavaa:

Koverrettaessa on hyvä jättää toinen pää koskematta, pohjaksi; kuitenkin on näverillä tehtävä pari läpeä tähän pohjaan, sadeveden ulosjohdattamista varten. Katoksi poikkisahatulle ja koverretulle puupölkylle naulataan vanha harmaantunut laudanpätkä, joka asetetaan vähän ulkomaan jonkun matkaa katonrajaa alemmaksi pöntön sivuun tehdyn lentoreiän yli. Reikä laitetaan kottaraispönttöön 5—6 cm leveä, pienemmille linnulle ei suurempaa kuin 2,5—3,5 cm, koska muuten kotivarpuset

käytettäväksi; että vastustetaan naisten tapaa koristaa pukuja ns. kuolelleilla linnuilla ja sulilla, — ellei muu auta, niin on koetettava saada toimeen kielto mokoman tarpeettoman tavaran maahantuonnille; että naiset muodostavat liittoja tarkoituksella opetuksen ja esimerkin kautta vastustaa sanottua hyleksittävä tapaa; että syötävien pikkulintujen kauppa kielletään; että eläinsuojeluyhdistykset ja maanviljelysseurat linnusuojeluasiassa toimivat käsi kädessä. Yksi tärkeä puoli asiassa olisi vielä se, että meidän maamme voimakkaasti ottaisi osaa kansainväliseen taisteluun pikkulintujen joukkomurhia vastaan ulkomailla, jota taistelua nyt on alettu käydä yhä innokkaammin.

Jos me todenteolla ja tarmolla ryhdymme nyt ehdotettuihin toimenpiteisiin, edistämme jo sillä asiaa melkolailta. Lintujen laulu soi täyteläämpänä mieltämme ilostuttaen, puutarhoista saamme runsaammat sadot, pellot ja niityt suovat antimiansa ylläkylläisesti ja puut metsissä viheriövät täydessä kukoistuksessaan.

tulevat niihin majoilemaan. Lepopuikko lentoreiän suulla on tarpeeton ja enemmän haitaksi kuin hyödyksi. — Tietysti saattaa myöskin kovertaa läpi koko pöntöksi aikomansa pölkyn ja panna pohjaksi vanhan laudanpätkän. Samoin voipi, jos se on työn helpottamiseksi tarpeen, ensin halaista pölkky ja kovertaa kukin puolikas erikseen ja sitte tukevasti liittää ne yhteen. Kaarna on aina jätettävä puuhun; estääkseen sen poislohkeilemista on hyvä varmuudeksi kiinnittää se muutamalla nupilla. — Käytännöllisiä ja varsinkin kottaraisten suosimia pönttöjä saadaan vanhoista harmaantuneista tahi höyläämättömistä laudoista — Pöntöt ovat joka tapauksessa kiinnitettävät niin vakavasti, ettei niitä tuuli voi huojuttaa ja etteivät ne pääse liikahtelemaan, kun linnut niille asettuvat. Niihin pannaan vähäsen sahajauhoja tahi mielempin sahajauhoja ja suomulta. — Pönttö ei saa olla takanojossa, sade kun silloin pääsee sinne reijästä. — Kasvavaan puuhun asetetaan pönttö 4—6 metr. korkeudelle maasta jos mahdollista aina niin, että lentoreikä on itään tai kaakkoon päin.

Hyvä olisi jos kaikkialla maassamme kansakouluissa otettaisiin pesimispönttöjen valmistaminen tavaksi. Täten, päitsi että se olisi omiansa kohottamaan käsityötaitoa, herätettäisiin oppilaissa harrastusta pikkulintujen suojelukseseen, kun he omia tekemiänsä pönttöjä asettaisivat lintujen käytettäväksi ja tietysti alkaisivat pitää suojatteinaan näiden asujamia, lapsille epäilemättä suureksi iloksi sekä maallemme ja kansallemme hyödyksi ja siunaukseksi.

Myöskin metsästyslain seuraamisella on lintujen suojelussa tärkeäksi arvosteltava sija. Heittäkäämme sentähden silmäys sen suhteeseen esilläolevaan asiaan. Huomaamme silloin heti, että tämän lain sisältö on monessa kohdin eläinsuojelusystävällinen, vaikka kohta ilmeisiä ristiriitaisuuksiakin tulee näkyviin. Niinpä kielletään loukkujen, ansojen ja muiden kidutuskapineiden käyttäminen, joilla ammoisista ajoista asti on pyydytetty, käyden perinpohjaista hävityssotaa metsissä ja ahomailla. 17 §:ssä sanotaan: „Tikka, käki, kottarainen ja muut pienet linnut, paitsi kotivarpunen ja lepinkäiset, olkoot kaiken vuotta rauhoitetut“, mikä tietysti on hyvä kyllä, vaikkakin me puolestamme mielellämme soisimme tämän rauhoituksen myöskin kotivarpuselle, joka on suurena apuna vahinkohyönteisten hävittämisessä. Mutta heti seuraa samassa §:ssä määräys: „Nyt mainittu rauhoitus ei kuitenkaan koske rastasta eikä tilhiä elokuun 15 päivän alusta maaliskuun 1 päivään“. Ristiriita viimeainitussa määräyksessä tulee räikeästi näkyviin, kun tiedämme että siinä mainitut linnut, varsinkin rastaat, kevät- ja kesäaikaan tunnustettavasti ovat luettavat meidän ahkerimpain hyönteistappajain joukkoon. 18 § lisää vielä: „Rauhoitettujen lintujen — — — — munia älköön pesästä otettako tahi hävitettäkö“, mikä luonnollisesti on aivan paikallaan.

Vielä olisi puhuttava muutama sana siitä vahingosta, minkä pikkulinnut muka aikaanssavat. Myöntää täytyy, että nämä paitsi hyönteisiä ja toukkia myöskin nauttivat muutamantajaisia marjoja ja siemeniä; mutta vakinko, minkä ne tämän kautta tuottavat maanviljelijälle ja puutarhurille, on niin mitättömän pieni, ettei siitä, asetettuna sen hyödyttävän työn rinnalle mitä ne tekevät vahinkohyönteisiä hävittämällä, ollenkaan kannata puhuaakaan. Eikö meidän sietäisi suoda näille pienille liittolaisillemme tätä vähää vaihtelua ruokajärjestyksessään? Olkoon meille ilon aiheena se, että voimme tehdä niille tämän pienen vastapalveluksen niiden suurten hyvien töiden tähden, joita ne mitään palkkiota vaatimatta tekevät meille.

